

การพัฒนาองค์ความรู้ในการฆ่าชำแหละแพะแกะ

นายบรรจง จงรักษ์วัฒนา ตำแหน่ง ปศุสัตว์จังหวัดปัตตานี
สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดปัตตานี

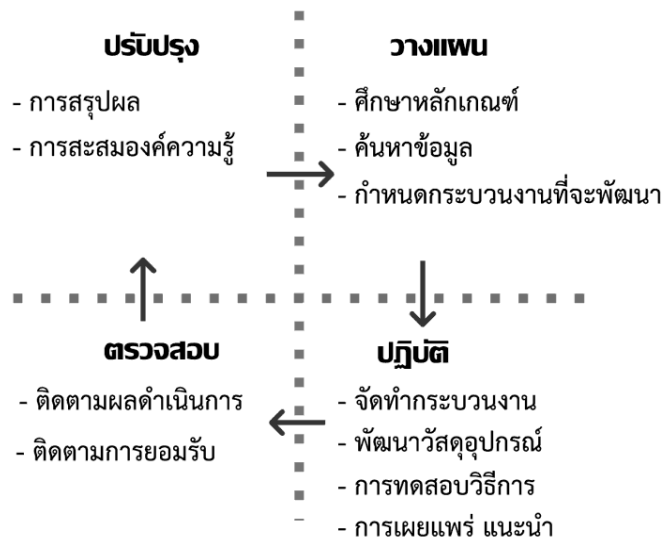
• ที่มาของปัญหา

แพะ แกะ เป็นสัตว์เศรษฐกิจที่มีความสำคัญในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เนื่องจากเป็นเนื้อสัตว์ที่มีการบริโภคมาก และเป็นเนื้อสัตว์ที่มีความต้องการบริโภคตามแหล่งท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวที่เคร่งครัดต่อศาสนาอิสลาม, ฮิว และคริสเตียน ตลอดจนจนประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มอาเซียน. ในการฆ่าชำแหละแพะแกะมีความจำเป็นที่จะต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กฎเกณฑ์ตาม พ.ร.บ.ควบคุมการฆ่าและจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ.2535, มาตรฐาน มกอช. 8400-2500 เรื่องอาหารฮาลาล 29 พฤษภาคม 2550 และจะต้องมีการปฏิบัติที่คำนึงถึงหลักกฎหมาย, ศาสนา, สวัสดิภาพสัตว์ และ สุขอนามัย ซึ่งมีข้อขัดแย้งกันบางเรื่องซึ่งยังไม่เป็นที่ยุติในแนวทางการปฏิบัติ ทั้งยังขาดกระบวนการและวัสดุอุปกรณ์ที่ถูกต้องเหมาะสม ซึ่งสามารถนำมาปฏิบัติได้ทั่วไปไม่ว่าเป็นโรงฆ่าในระดับใด. จึงควรมีการพัฒนาองค์ความรู้ในการฆ่าชำแหละแพะแกะที่สามารถนำมาปฏิบัติได้จริงอย่างมีประสิทธิภาพ ได้รับการยอมรับถือปฏิบัติ ได้ผลผลิตที่สะอาดถูกสุขอนามัย ถูกหลักศาสนา สามารถสร้างความเชื่อมั่นและได้รับการยอมรับของผู้บริโภค เป็นวัตถุดิบที่มีคุณภาพในการนำมาใช้ผลิตอาหารฮาลาลจังหวัดปัตตานีต่อไป

• ขั้นตอน วิธีการ และองค์ความรู้ที่ใช้

กระบวนการที่ใช้ในการสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ เป็นวงจรงานแบบ PDCA (ภาพที่ 1) ดังนี้

- วางแผน ได้แก่ การกำหนดแนวทางทั่วไปในการพัฒนา โดยมีขั้นตอน ดังนี้ 1) การศึกษา ค้นคว้า หลักการและเหตุผล หลักเกณฑ์ การปฏิบัติตามข้อบังคับตามหลักกฎหมาย, ศาสนา, สวัสดิภาพสัตว์ และ สุขอนามัย ตลอดจน ข้อมูลข้อโต้แย้งจากฝ่ายต่าง ๆ เพื่อ กำหนดแนวทางการพัฒนา 2) การค้นหาข้อมูล สำหรับแนวทางการดำเนินการ วัสดุอุปกรณ์ ที่มีผู้พัฒนาไว้เพื่อหาทางลดในการพัฒนา จากแหล่งต่าง ๆ ได้แก่ เอกสาร, ตำรา, วารสารวิชาการ, อินเทอร์เน็ต, แหล่งลิขสิทธิ์ทรัพย์สินทางปัญญาที่สามารถนำมาดำเนินการได้ โดยไม่ต้องเสียค่าลิขสิทธิ์ และ ภูมิปัญญาผู้ทรงความรู้ในพื้นที่. และ 3) กำหนดกระบวนการที่จะพัฒนาในการฆ่าชำแหละแพะ

ภาพที่ 1 กระบวนการที่ใช้พัฒนาองค์ความรู้

- ปฏิบัติ การพัฒนาวิธีการ, อุปกรณ์ และคำแนะนำในการดำเนินการ ได้แก่ 1) จัดทำมาตรฐานขั้นตอนการฆ่าชำแหละ . 2) การพัฒนาวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินการ ที่เหมาะสมกับโรงฆ่าระดับชุมชน 3) การทดสอบวิธีการ นำวิธีการและอุปกรณ์มาทดลองใช้งาน และ 4) การเผยแพร่ความรู้ นำมาใช้ฝึกอบรมผู้ประกอบการฆ่าและชำแหละแพะแกะในพื้นที่.
- ตรวจสอบ ได้แก่ 1) การติดตามผลการดำเนินการ ติดตามผลการปฏิบัติจากผู้ประกอบการ และ 2) การยอมรับ ติดตามผลสำเร็จหรือผลกระทบ โดยรับฟังข้อคิดเห็นจากผู้รู้ทางศาสนา, ผู้ประกอบการ และ ผู้บริโภค
- ปรับปรุง โดยการ 1) รวบรวมสรุปผลที่เกิดขึ้น 2) การสะสมองค์ความรู้ รวบรวมสะสมเพิ่มเติมความรู้เพื่อการสืบค้น

- องค์กรความรู้ที่ใช้

- 1) animal welfare relation to slaughter practices. 2) ritual slaughter. 3) halal food production. 4) meat science.
- 5) animal anatomy and physiology.

- ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

ในขั้นต้นได้ชุดความรู้ที่สามารถนำไปแนะนำผู้ประกอบการ เพิ่มประสิทธิภาพในการฝึกอบรม ผู้ประกอบการสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ และสามารถนำมาพัฒนาต่อเนื่องต่อไป ดังนี้

ชุดข้อมูลความรู้/อุปกรณ์	รูปแบบที่พัฒนา	ผลลัพธ์ที่ดีขึ้น
1. แนวทางปฏิบัติการฆ่าชำแหละแพะ และระดับครัวเรือน/ ชุมชน	คู่มือการปฏิบัติ	ผู้ประกอบการสามารถนำไปปฏิบัติ, เจ้าหน้าที่สามารถนำมาใช้ตรวจสอบ, ใช้ประกอบหลักสูตรการฝึกอบรม และนำไปใช้ในโรงฆ่าระดับชุมชน
2. แท่นเชือดแพะเคลื่อนที่	อุปกรณ์สำเร็จรูป	เพิ่มความสะดวกในการบังคับสัตว์, ไม่ขัดต่อหลักศาสนา, เป็นต้นแบบสำหรับผู้ประกอบการ
3. เสาแขวนซากแพะชำแหละ	อุปกรณ์สำเร็จรูป	เพิ่มความสะดวกในการแขวนซากชำแหละ ให้การชำแหละถูกต้องตามหลักสุขอนามัย โดยไม่ต้องปรับปรุงสถานที่, เป็นต้นแบบสำหรับผู้ประกอบการ
4. แขนแขวนซากแพะชำแหละแบบขยายขนาดได้	อุปกรณ์สำเร็จรูป	เพิ่มความสะดวกในการแขวนซากแพะ เนื่องจากขยายขนาดได้ตามขนาดตัวแพะ, เป็นต้นแบบสำหรับผู้ประกอบการ
5. บัญชีข้อมูลบรรณานุกรม	เว็บเพจ	สะดวกในการสืบค้น อ้างอิง และตรวจสอบ

- การขยายผล

เป็นต้นแบบในการนำไปจัดทำสื่อการฝึกอบรมเผยแพร่แก่เกษตรกร, นำไปเป็นหลักสูตรการฝึกอบรมผู้ประกอบการในกิจกรรมพัฒนาองค์ความรู้เพื่ออาหารฮาลาล โครงการเพิ่มศักยภาพแพะเนื้อเพื่อผลิตอาหารฮาลาล งบประมาณกลุ่มจังหวัดภาคใต้ตอนล่าง ปี 2554 จังหวัดปัตตานี และเผยแพร่องค์ความรู้บนเว็บไซต์สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดปัตตานี (http://www.dld.go.th/pvlo_pni)

ภาพที่ 2 แท่นเชือดแพะแกะ แบบไม่ต้องใช้การผูกมัดตัวสัตว์

ภาพที่ 3 เสาแขวนชำแหละซาก พร้อมแขนแขวนซากแบบขยายขนาดได้